herpy

KAMELEONY

Brown Leaf Chameleon

Brookesia superciliaris

Brookesia superciliaris to jeden z największych kameleonów liściowych, osiągający 9-10 cm całkowitej długości. Żyje w ściółce wschodnich lasów deszczowych Madagaskaru, jest brązowy jak suchy liść i ma duże kostne guzy nad oczami. Gatunek trzyma się w małym, wilgotnym terrarium z grubą warstwą liści i drobnymi owadami karmowymi. Uchodzi za trudny, ale obecnie jest regularnie rozmnażany w niewielkich liczbach.

Rodzina: Chamaeleonidae Dawna nazwa: *Chamaeleo superciliaris*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**9-10 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**2-4 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 30 × 40 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**20-25 °C**
Temperatura w nocy	**16-20 °C**
Wilgotność	**70-95%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**4-5 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**2-5 jaj**
Zniesienia w roku	**2-3**
Inkubacja	**45-120 dni** przy 18-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Brookesia superciliaris to mały kameleon o całkowitej długości 9-10 cm i jeden z największych kameleonów liściowych. Ciało mierzy najwyżej około 5 cm od pyska do kloaki, a ogon jest krótki. Głowa jest płaska, z kolczastym hełmem na karku. Nad każdym okiem znajdują się dwie trójkątne płytki z dużych łusek, a pod żuchwą 4-6 kolców. Wzdłuż grzbietu po każdej stronie biegnie rząd 10-11 kolców.

Ubarwienie tworzą plamy brązu, beżu, brudnej żółci i czerni, dzięki czemu zwierzę przypomina suchy liść. Zdolność zmiany barwy jest słabo rozwinięta. Samiec ma zgrubiałą nasadę ogona. Nazwa gatunkowa pochodzi od łacińskiego *supercilium*, brew, i odnosi się do dużych kostnych guzów nad oczami. Gatunek przypomina *Brookesia therezieni*, ale nie ma jego drobnych guzków wzdłuż ogona.

W razie zagrożenia zwierzę może wibrować lub całkowicie znieruchomieć. Gatunek ma duży zasięg i różni się między populacjami; niektóre mają inny wzór, np. rząd zielonych plam na bokach. Nie wyjaśniono, czy kryje się za tym kilka gatunków.

Występowanie i środowisko

Brookesia superciliaris występuje endemicznie na Madagaskarze, wzdłuż niemal całego wschodniego wybrzeża, od suchych terenów na południu po Marojejy i Masoalę na północy, a także na wyspie Nosy Boraha. Żyje od nizin do wysokości około 1200 m n.p.m., m.in. w Andasibe-Mantadia i Ranomafanie.

W wielu miejscach zasięgu gatunek jest pospolity.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje w ściółce, na porośniętej mchem ziemi oraz w krzewach i zaroślach lasu deszczowego i wilgotnego lasu. W dzień widuje się go na wysokości kolan wzdłuż ścieżek, ale wspina się też na gałęzie i pnie drzew do wysokości około dwóch metrów, wyżej niż większość innych kameleonów liściowych. Zwierzęta są aktywne w dzień i ruchliwe, ale płochliwe.

W lesie deszczowym koło Ranomafany, około 1000 m n.p.m., w porze deszczowej średnia temperatura w dzień wynosi 23-27 °C, a w porze suchej 23-25 °C. Nocą temperatura spada do 19-20 °C w porze deszczowej i do około 15 °C w porze suchej. Deszcz pada przez większość roku, a dno lasu nigdy całkiem nie wysycha. Na nizinach wzdłuż wybrzeża jest cieplej.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Brookesia superciliaris* jest skąpa. Gatunek długo uchodził za trudny w utrzymaniu i niemal niemożliwy do rozmnażania przez kilka pokoleń, ale obecnie jest regularnie rozmnażany, choć w niewielkich liczbach. Temperatury opierają się na klimacie w zasięgu występowania; reszta warunków jest taka jak dla innych małych, naziemnych kameleonów, np. *Brookesia stumpffi* i *Brookesia thieli*.

Pojedyncze dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 40 × 30 × 40 cm (długość × szerokość × wysokość). Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość, bo gatunek korzysta ze ściółki, ale muszą być też gałęzie do wspinaczki. Użyj terrarium szklanego lub siatkowego z umiarkowaną wentylacją, aby utrzymać wilgoć.

Podłoże to gruba warstwa (5-8 cm) ziemi i piasku bez perlitu, przykryta mchem i grubą warstwą suchych liści. Zapewnij małe rośliny, cienkie gałęzie pod różnymi kątami i kryjówki z kory. Szybko usuwaj niezjedzone owady i gnijące resztki roślin, bo wilgotne środowisko sprzyja grzybom. Miska z wodą nie jest potrzebna.

TEMPERATURA

Temperatura w dzień powinna wynosić 20-25 °C, a w nocy 16-20 °C, jak w górskim lesie deszczowym. Nocny spadek następuje sam po zgaszeniu lamp. Gatunek nie potrzebuje miejsca do wygrzewania; słaby spot jest opcjonalny, ale powierzchnia pod nim może osiągać najwyżej 28 °C, mierzone termometrem na podczerwień.

Ewentualny spot podłącz do termostatu i mierz temperaturę zarówno przy dnie, jak i na górze. Powyżej 30 °C jest niebezpiecznie dla tak małych zwierząt.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 70-95 %, najwyższa tuż po zraszaniu i w nocy. Zraszaj terrarium obficie co najmniej dwa razy dziennie letnią wodą. Zwierzęta piją krople z liści i nie korzystają z miski.

Krople powinny zniknąć po 2-3 godzinach, a wierzchnia warstwa ziemi powinna nieco przesychać między zraszaniami, podczas gdy ziemia pod spodem pozostaje wilgotna. Umiarkowana wentylacja zapobiega zastaleniu wilgoci.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest dzienny i żyje w cieniu. Użyj słabej świetlówki T5 z UVB nad mniej więcej połową pokrywy (strefa Fergusona 1), tak aby indeks UV przy najwyższych gałęziach wynosił około 1, a reszta terrarium była w cieniu, oraz oświetlenia LED w barwie światła dziennego dla roślin. Światło włączaj na 10-12 godzin dziennie.

Świetlówki UVB wymieniaj zgodnie z zaleceniami producenta. Rośliny i kryjówki zapewniają, że zwierzę zawsze może wybrać cień.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek zjada drobne owady: muszki owocowe, skoczogonki, małe świerszcze, strąkowce i małe karaczany. Ofiara może mieć najwyżej około 20 % długości ciała zwierzęcia. Owady karmowe same muszą być dobrze karmione, a niezjedzone owady usuwa się przed nocą, aby nie niepokoiły śpiącego zwierzęcia.

Dorosłe zwierzęta karmi się 3-4 razy w tygodniu, a młode co drugi dzień. Oprószaj owady wapniem i witaminami 1-2 razy w tygodniu i podawaj urozmaicony pokarm. Zwierzęta odłowione z natury są często wycieńczone, odwodnione i mają pasożyty jelitowe, dlatego zaleca się badanie kału u weterynarza.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek trzyma się pojedynczo. Jest płochliwy, ale ruchliwy i łatwo się stresuje niepokojeniem i dotykiem, dlatego nie należy brać go na rękę. W razie zagrożenia może wibrować.

Gęsta roślinność i gruba warstwa liści z kryjówkami zmniejszają stres. Terrarium powinno stać w spokojnym miejscu.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec ma zgrubiałą nasadę ogona, a samica jest bardziej okrągła i staje się kulista, gdy nosi jaja. Gatunek osiąga dojrzałość płciową po 4-5 miesiącach.

GODY I KOPULACJA

Wpuść samca do samicy. Jeśli samica jest gotowa, pozostaje jasna i spokojna; w przeciwnym razie ciemnieje i przyjmuje postawę groźby. Przerwij próbę, jeśli samica odrzuca samca, i spróbuj ponownie później. Zachowania godowe tego gatunku nie zostały opisane i opierają się na innych małych kameleonach. Łącz w pary tylko zwierzęta z tego samego regionu, ponieważ granice gatunku są niepewne.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 2-5 jaj w jednym zniesieniu i 2-3 zniesienia w roku. Jaja są składane około 45 dni po kopulacji. Podobnie jak inne kameleony liściowe nie zakopuje ich, lecz ukrywa pod liśćmi, mchem lub korą na ziemi, dlatego potrzebuje wilgotnej warstwy liści i kilku kawałków kory, pod którymi może je złożyć. Zapewnij jej spokój podczas składania jaj.

INKUBACJA

Wyklucie następuje po około 68 dniach w temperaturze 27 °C w dzień i 15 °C w nocy, więc utrzymuj wyraźny nocny spadek temperatury. W niższej temperaturze, 18-23 °C, trwa to dłużej; w obrębie rodzaju inkubacja trwa 45-120 dni. Jaja mogą leżeć w wilgotnym wermikulicie w zamkniętym pojemniku z małymi otworami wentylacyjnymi.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są bardzo małe. Przenieś je do małego pojemnika urządzonego jak terrarium dorosłych, z cienkimi gałązkami, liśćmi i kryjówkami. Podawaj muszki owocowe i skoczogonki co drugi dzień. Gdy da się rozróżnić płeć, każde zwierzę powinno mieszkać osobno.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy i błędy w hodowli:

- Odwodnienie przy zbyt rzadkim zraszaniu.

- Stres cieplny przy temperaturach powyżej 30 °C.
- Robaki jelitowe u zwierząt odłowionych z natury; zleć badanie kału u weterynarza.
- Metaboliczna choroba kości (MBD) przy zbyt małej ilości UVB lub wapnia.
- Grzybice i problemy skórne przy zastałej wilgoci.
- Stres wywołany dotykiem i niepokojeniem.

Długość życia w niewoli nie jest udokumentowana; 2-4 lata to szacunek na podstawie innych małych kameleonów. Skontaktuj się z weterynarzem doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli zwierzę przestaje jeść, jest osowiałe lub oddycha z otwartym pyskiem.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.